Costa *Gomez. De N.V.P. is een beginselpartij op christelijk democratische grondslag. De staat mag de vrijheid van zijn burgers niet verder inperken dan absoluut noodzakelijk voor het algemeen welzijn; staatsalmacht op welke grondslag ook, is onaanvaardbaar. Alle kerkgenootschappen verdienen van staatswege gelijke bescherming. Erkenning souvereiniteit van het Huis van Oranje. Enkele programmapunten: handhaving autonomie van de Nederlandse Antillen en van de zelfstandigheid van de eilanden; goede betrekkingen met Nederland en Suriname; vernieuwing onderwijs; verbreding van de economische basis; regeling van de arbeid, gericht op het waarborgen van de arbeidsvrede onder verwerping van het idee van de klassenstrijd. De partij die in 1973 tot N.V.P.-U. werd omgedoopt doordat de Union Reformista Antillano (U.R.A.) werd geïncorporeerd, bereikte bij de verkiezingen van 1979 een dieptepunt, vooral als gevolg van de afsplitsing van de partij van J. M. G. *Evertsz, die de partij Akshon oprichtte. Bij de Statenverkiezingen van 1982 behaalde de partij drie en bij de Eilandsraadverkiezingen van 1983 (met mevr. Maria Liberia-Peters als lijsttrekker) zeven zetels. Inmiddels werd officieel de Papiamentse naam gevoerd (1982): Partido Nashonal di Pueblo.

Partido Patriotico Arubano (P.P.A.)

Staatkundige partij op Aruba, in november 1949 opgericht door Juan E. *Yrausquin en Porfirio ('Fichi') Croes. Het belangrijkste programmapunt was: het *zelfbeschikkingsrecht voor Aruba op de grondslag van het rapport-Van Poelje en binnen het Koninkrijksverband (*zie* ook Zelfstandigheidsstreven van Aruba). Andere doelstellingen: bevordering van de bestaanszekerheid van een ieder, ongeacht godsdienst, kleur, ras of landaard; handhaving van de gelijkstelling van het openbaar en bijzonder onderwijs. J. E. Yrausquin was tot zijn overlijden minister van Financiën. Van 1955-1967 bepaalde de P.P.A. het eilandsbestuur; sindsdien is de partij in de oppositie. In de jaren 1970 is de partij zeer sterk achteruitgegaan mede door de opkomst van de *Movemento Electoral di Pueblo (M.E.P). Bij de Statenverkiezingen van 1982 behaalde de partij één zetel, en bij de Eilandsraadverkiezingen van 1983 drie zetels.

Partido Radical Popular (P.R.P.)

zie Politieke Partijen.

Partido Revolucionario Obrero (P.R.O.)

zie Politieke Partijen.

Partido Social Democratico (P.S.D.)

zie Politieke Partijen.

Passaat

zie Klimaat.

Passaat, De

Voormalig maandblad voor employés van de N.V. Curaçaose Petroleum Industrie Maatschappij en Curaçaose Scheepvaart Maatschappij. Het blad verscheen van 1943-1963.

Passiebloem

passion flower of marcusa, aanduidingen van het plantengeslacht *Passiflora,* behorende tot de familie der Passifloraceae. Klimplanten met ranken in bladoksel; bloemen 5-tallig, meeldraden en vruchtbeginsel op een uitgegroeide bloembodem (androgynofoor), op aanhechtingsplaats van de kroon een groot aantal draadvormige blaadjes 'corona').

Korona di labirgen (Passiflora foetida).

Korona di labirgen *(Passiflora foetida)* of kruizebloem, maraka, shoshori, shonshon, sosoro, yerba di krus, met 3-lobbige, zachtbehaarde bladeren, onder de okselstandige bloem 3 gedeelde schutbladen, bloem wit-lila-paars. De bloemen gaan 's nachts open en verwelken vóór de middag. Zij zijn rijk aan nectar, wat veel kolibri's en insekten aantrekt. Beneden- en Bovenwindse Eilanden. Zeer algemeen.
Bèshi di tinta *(Passiflora suberosa)* of nebuha, met 2 gesteelde klieren op de bladsteel iets onder de bladvoet; bloemen met 2-tallen op dunne stelen in bladoksel, groenig, corona gelig. Algemeen.
Bell apple *(Passiflora laurifolia),* met leerachtig blad met klieren langs de top en 3 klieren aan top bladsteel, bloem okselstandig, groot, wit met rode spikkels. Vrucht geel met witte vlekken, eetbaar. Gekweekt. Bovenwindse Eilanden.
Granadiya *(Passiflora quadrangularis),* met lange, 4-vleugelige stengels; bladeren groot op korte bladsteel die 3 paar klieren draagt; bloem 10-12 cm in doorsnee, witachtige kelk, roodgestippelde kroon en paarse corona. Vrucht eetbaar. Bovenwindse Eilanden. Gekweekt.

Pastechi

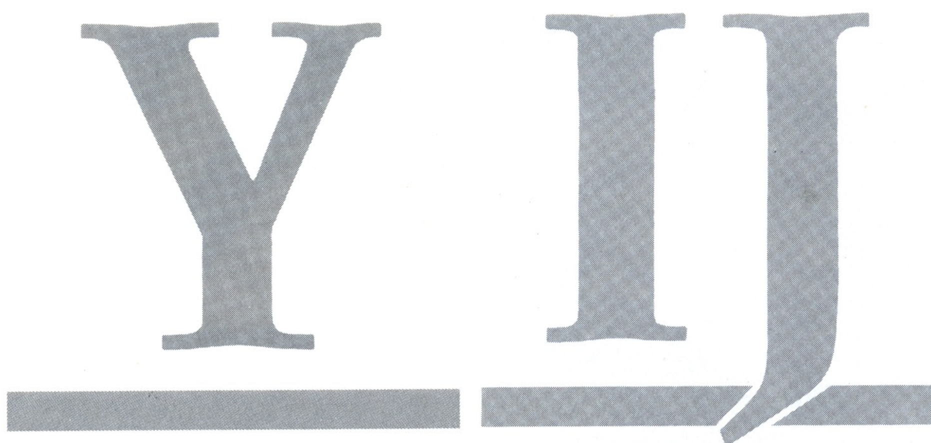
zie Voedingsgewoonten.

Pastorale medewerker

zie Bisdom Willemstad.

Patroonschap

Naar het voorbeeld van het Portugese *donatario*-systeem en, dichter bij huis, van het Engelse systeem met *patrons* en *patronships* en misschien ook gebaseerd op dezelfde gedachten welke de indijkingsoctrooien tot landaanwinning door middel van particulier initiatief belichaamden, waren de patroons en de patroonschappen een middel om ter behoorlijke uitoefening van het Hoge Gezag staatsrechtelijke functies op te dragen aan 'ambachtsheren', die in verband met het feit dat hun gezag een kolonie betrof, patroon genoemd werden. De kolonie werd een patroonschap genoemd. De stichting en de instandhouding van een patroonschap stelde zware eisen aan de patroon, vooral in financieel opzicht. Bovendien waren er vele en vaak onbekende risico's aan zulk een stichting en instandhouding verbonden. Vandaar dat de patroon vaak niet de enige promotor van een kolonie was, al trad hij als zodanig wel naar buiten op. Hij vormde meestal een soort van maatschappij met participanten die tot zijn familie of vriendenkring behoorden. Binnen de kring van een aldus gevormde maatschappij gold het beginsel van beperkte aansprakelijkheid. De functie van patroon was erfelijk.
Hoewel de Nederlandse nederzettingen op het Amerikaanse halfrond vóór de stichting in 1621 van de *West-Indische Compagnie (W.I.C.) patroonschappen mogen worden genoemd, daar zij door zulk een patroon, al of niet een compagnie vertegenwoordigend, werden gepromoveerd, dateert het eerste overgeleverde contract waarbij een patroon overheidsrechten benevens andere *regalia* kreeg toebedeeld, van 1628.
Als patroon op de Wilde Kust en in het Caribisch gebied werd ieder erkend, die bij de bevoegde autoriteit — vóór de stichting van de W.I.C. was dat de Staten-Generaal (via de Provinciale Staten), ná de stichting waren dat de *Heeren XIX* (via de respectieve Kamers) — aangaf van plan te zijn een kolonie 'te planten'. Het minimum vereiste aantal *koloniers was zestig (in Nieuw Nederland vijftig). De 'vrijheden en exemptien' vingen aan met het tijdstip, dat de patroon de vestigingsplaats van zijn kolonie deed registreren. Een andere kolonie mocht dan op die plaats niet meer gesticht worden, maar moest zich minstens zeven of acht mijl daarvan verwijderd vestigen.

Yakumènchi

zie Poor white.

Yakupeper

zie Grouper.

Yam

zie Dioscorea.

Yambo

Het Arubaanse en Bonairiaanse equivalent voor Guiambo *zie* Voedingsgewoonten.

Yaru

zie Horsmakrelen.

Yatu

zie Cactussen.

Yaya

noemt men de traditionele kinderverzorgster bij de blanke Antilliaanse families. De figuur van de yaya heeft door het veelal affectieve contact met de kinderen van de *shon steeds een belangrijke rol gespeeld in hun opvoeding. Zij kan beschouwd worden als de affectieve schakel tussen blank en zwart en een gewichtige factor in de ontwikkeling van veel Antilliaans cultuur-eigen.
In de lagere strata van de bevolking is de yaya de figuur van de oude vrouw, die het te dopen kind op de armen naar de kerk draagt. Hoewel zij geen verdere duidelijke functie bij de doop vervult, dient het kind haar gedurende haar leven bijzonder te eerbiedigen (*zie* ook Verwantschap).

Yerba di glas

zie Ipomoea.

Yerba di hole *(Ocimum gratissimum)*

Kruid, behorend tot de familie der Labiatae, wordt als specerij gekweekt.

Yerba di leba *(Waltheria indica)*

of marsh mellow, plantesoort uit de familie der Sterculiaceae. Heestertje met dicht viltige twijgen en bladeren; bloemen geel, in dichte, gedrongen, kluwenvormige bloeiwijzen in de bladoksels.

Juan Enrique Yrausquin.

Algemeen, in heestervegetaties. Beneden- en Bovenwindse Eilanden.

Yerba di lechi

zie Euphorbia.

Yerba stinki

zie Datura.

Yeye

zie Zangcicade; Libellen.

IJklandsverordening

1956 (P.B. 1956 nr. 38). Deze houdt de bepalingen betreffende de maten en gewichten die in het handelsverkeer gebruikt mogen worden, die alle tot het metrieke stelsel behoren. In de praktijk treft men ook veel Engelse en Amerikaanse maten en gewichten aan, hetgeen verband houdt met de omstandigheid dat vooral veel levensmiddelen in verpakte vorm uit de V.S. en Engeland worden ingevoerd. De volksmond bezigt nog vaak de oude *maten en gewichten, alhoewel zij niet langer als maatstaf dienen bij koop en verkoop.

Yola

zie Vissersvaartuigen.

Yòrki

zie Voedingsgewoonten.

Yrausquin, Juan Enrique

(Aruba 3 december 1904-Curaçao 20 juni 1962). Antilliaans politicus en oprichter van de *Partido Patriotico Arubano. Hij begon zijn loopbaan in het bankwezen en werd in 1947 lid van de Staten van de Nederlandse Antillen. Vanaf 1951 was hij gedurende enkele jaren lid van de Eilandsraad van het Eilandgebied Aruba. Hij maakte deel uit van de Antilliaanse delegatie naar de *Ronde Tafel Conferenties van 1948 en van 1952-1954. Op 1 april 1956 werd hij benoemd tot minister; hij beheerde tot aan zijn overlijden de portefeuilles van Financiën en van Welvaartszorg. In Oranjestad is een plein naar hem genoemd en is daar een standbeeld voor hem opgericht.

Yrausquin Luchthaven, Juancho E.

Luchthaven van Saba, *zie* Luchthavens.

IJsvogel *(Ceryle alcyon)*

kabes grandi of kingfisher is een trekvogel uit Noord-Amerika, die van september tot in april kan worden waargenomen. Dan is deze grijsblauwe vogel met forse kuif regelmatig aan stille baaien te zien. Het mannetje heeft een grijsblauwe, het wijfje bovendien een roodbruine band over de borst.

Yubia Bendita

Deze stichting is opgericht in 1970 door *Stromen van Kracht. De doelstellingen van de stichting zijn:
a. Het uitdragen van het Evangelie van Jezus Christus door middel van evangelisatie-activiteiten, o.a. wekelijkse samenkomsten voor kinderen, jeugd en ouderen. In 1982 had de stichting een gemeente met 120 vaste bezoekers, een jeugdgroep van ± 60 jonge mensen en